

RAAD VAN KERKEN
i n n e d e r l a n d

Aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Drs. P. Blokhuis
Ministerie van VWS
Postbus 20350
2500 EJ 's-GRAVENHAGE

i.a.a. de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Mevrouw mr. A. Broekers-Knol
Ministerie van J&V
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

Amersfoort, 27 oktober 2020

Zeer geachte heer Blokhuis en mevrouw Broekers-Knol,

Op 22 juni 2020 zond de Raad van Kerken in Nederland een brief aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, waarin aandacht werd gevraagd voor het op straat zetten van honderden migranten zonder verblijfsvergunning. Gedurende de 'eerste golf' van de corona-crisis had een aantal van hen tijdelijk onderdak gekregen in de reguliere daklozenopvang. Van anderen, veelal 'uitgeproceeerde' asielzoekers, was het verblijf in opvangvoorzieningen van het COA voorlopig nog niet beëindigd, hoewel ze op grond van de stand van hun verblijfsrechtelijke procedure in 'normale' omstandigheden de rijksopvang reeds zouden hebben moeten verlaten.

Als gevolg van de versoepeling van de corona-maatregelen werd d.d. 29 mei 2020 een nieuwe 'Richtlijn af- en ombouw maatschappelijke opvang' van kracht, volgens welke de 'alternatieve' opvang voor 'niet-rechthebbenden' tussen 1 juni en 1 juli 2020 diende te worden afgebouwd. Gemeenten kregen de mogelijkheid aan het voortzetten van het verblijf gedurende de afbouwfase voorwaarden te stellen, zoals het meewerken aan terugkeer. Niet-rechtmatig verblijvende vreemdelingen werden daarbij verwezen naar de diensten in de migratieketen, om bijvoorbeeld met hulp van de Dienst Terugkeer & Vertrek terug te keren naar het land van herkomst. Als gevolg van deze afbouw, in combinatie met steeds beperktere mogelijkheden om opvang bij kennissen te vinden, zijn honderden niet-rechthebbende ongedocumenteerden weer op straat terechtgekomen.

De Raad van Kerken wees in zijn brief van 22 juni 2020 o.a. op de uitspraak van het Europees Comité voor Sociale Rechten d.d. 10 november 2014, waarmee de klacht van de Council of European Churches over het recht op voeding, kleding en onderdak gegrond werd verklaard. Dat recht op een minimum aan voorzieningen is gestoeld op de menselijke waardigheid, die wordt aangetast wanneer betrokkenen zonder voorzieningen op straat worden gezet. Aan het recht op die minimale voorzieningen mogen geen voorwaarden worden gesteld. Bovendien is het op straat zetten strijdig met de door het Kabinet uitgesproken ambitie om dakloosheid tegen te gaan en "ervoor te zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen".

Kon. Wilhelminalaan 5
3818 HN Amersfoort
(033) 463 38 44
rvk@raadvankerken.nl
www.raadvankerken.nl

De Raad ontving een antwoord van staatssecretaris Blokhuis, gedateerd 21 augustus 2020, waarvoor hartelijk dank. Wij zijn blij met het daarin getoonde begrip voor de zorgen van de Raad, maar stellen daarbij tegelijkertijd vast dat de staatssecretaris in zijn antwoord in het geheel niet ingaat op de door de Raad naar voren gebrachte argumenten tegen het op straat zetten van mensen. Het is niet alleen in strijd met het Europees Sociaal Handvest, zoals het ECSR ondubbelzinnig heeft vastgesteld, het zal ook niet leiden tot een oplossing van het probleem; nog steeds zijn er vanwege de corona-pandemie niet of nauwelijks vluchten naar landen van herkomst, zodat terugkeer nog steeds praktisch vrijwel onmogelijk is, gesteld dat betrokkene al over de benodigde reisdocumenten zou kunnen beschikken. De staatssecretaris spreekt van “een groep migranten zonder verblijfsvergunning (...) die geen asiel-procedure meer kan hervatten en die niet mee wil werken aan terugkeer naar het land van herkomst” en voor wie het kabinet van mening is dat “de maatschappelijke opvang geen gepaste plek is”. Onbenoemd blijft wat dan wèl een gepaste plek zou zijn; de Raad had in de brief van 22 juni al geconstateerd dat het aantal en de capaciteit van de door toedoen van gemeenten gecreëerde voorzieningen (BBB's en pilot-LVV's) verre van toereikend is voor de honderden mensen in COA-locaties en daklozenopvang.

De verwijzing naar de “diensten in de migratieketen die de reguliere werkprocessen weer volledig hebben hervat” in de brief van 21 augustus 2020 staat op gespannen voet met de werkdruk op deze diensten, die niet alleen zijn oorzaak vindt in de corona-pandemie. Immers, los daarvan kampen deze diensten al jaren met grote achterstanden in de behandeling van asiendossiers, zoals o.a. ook het onderzoeksbureau Significant in opdracht van het ministerie van J&V heeft vastgesteld (brief van 9 april 2020 aan de Tweede Kamer, nr 19637 – 2598).

Inmiddels zijn we enkele maanden verder en is ons land opnieuw getroffen door een grote uitbraak van het corona-virus, de ‘tweede golf’. De Raad heeft kennisgenomen van een nieuwe ‘Richtlijn opvang dak- en thuisloze mensen’ (d.d. 9 oktober 2020) van het ministerie van VWS. Daarin worden “handvatten” geboden “voor de huidige fase van de crisis in combinatie met het herfst- en winterseizoen waarin in periodes van vrieskou meer dak- en thuisloze mensen opgevangen zullen worden”. Slechts één zin in deze richtlijn is gewijd aan de zogenaamde niet-rechthebbenden: “In het geval van een landelijke lockdown met het advies ‘blijf binnen’ worden gemeenten wederom opgeroepen de opvang te openen voor niet-rechthebbende daklozen.”

Met andere woorden: zolang niet tot een landelijke lockdown wordt besloten blijft voor de groep ongedocumenteerden waar de Raad in de brief van 22 juni 2020 over spreekt nog steeds gelden dat “de straat” als “de oplossing” wordt gezien. We willen u dan ook met klem verzoeken dit standpunt te heroverwegen in het licht van de 'gedeeltelijke lockdown' die op 13 oktober werd afgekondigd; mede daarom ontvangt ook de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid een afschrift van onze brief.

Het besluit om per 1 juni 2020 de opvang van ‘niet-rechthebbenden’ af te bouwen is, volgens de brief van 21 augustus, “zorgvuldig afgestemd met verschillende partijen”, waarbij “het RIVM heeft aangegeven dat zij vanuit het perspectief van de Volksgezondheid geen reden ziet om de opvang voor deze groep voort te zetten”. In het licht van de inmiddels weer sterk gestegen besmettingscijfers en de grote risico's voor daklozen, die op straat levend de regels met betrekking tot hygiëne en afstand houden niet of nauwelijks zullen kunnen naleven, kunnen wij ons niet voorstellen dat het

RIVM in de huidige situatie nog op hetzelfde standpunt staat als verwoord in de brief van 21 augustus.

Al bij de aanvang van de diverse gemeentelijke Bed, Bad, Brood-voorzieningen was het motto “de straat is nooit de oplossing, maar altijd deel van het probleem”. In onze brief van 22 juni memoreerden wij reeds de grote uitdagingen waarvoor het Kabinet door de corona-pandemie wordt gesteld. Het is onze stellige overtuiging dat het op straat laten staan van honderden zogenaamde ‘niet-recht-hebbenden’ niet alleen deze mensen zelf aantast in hun mensenrechten en waardigheid, maar, vanwege de eerder genoemde negatieve gevolgen voor de publieke gezondheid en de openbare orde en veiligheid op straat, onze samenleving als geheel schade berokkent.

De Raad stemt gaarne in met de door de staatssecretaris in de Kroonbede (8 september jl. in Den Haag) geuite opvatting over de rol van de overheid: “De overheid is er niet om elk probleem in de samenleving op te lossen. Maar de overheid is er naar mijn overtuiging ook om ieder mens de kans te geven om mee te doen.” En naar aanleiding van Psalm 72: “...dat de overheid er ook is om mensen die geen stem hebben een stem te geven.”

In dat licht bezien, en met de eerder genoemde uitspraak van 10 november 2014 van het ECSR in gedachten, roepen wij u op om de maatschappelijke opvang weer open te stellen en de COA-voorzieningen voort te zetten voor alle, ook zogenaamd ‘niet-rechthebbende’ daklozen, en zo nodig de daarvoor noodzakelijke tijdelijke capaciteitsuitbreiding te faciliteren.

Gezien de tijd van het jaar, zo kort voor de winter, zien we een spoedige reactie graag tegemoet.

Hoogachtend,

Drs. S.C. (Christien) Crowwel,
algemeen secretaris

Ir. J. (Jan) van der Kolk,
voorzitter werkgroep Vluchtelingen